

■ ■ ■ Den nye regjeringen vil reversere bokloven. De er ikke like klare på hva alternativet er.

Fastpris uten boklov

INNLEGG Bøker

Den nye regjeringen vil reversere bokloven. De er ikke like klare på hva alternativet er. FrP synes å være de eneste som ønsker at bokmarkedet kun reguleres av den generelle konkurranse-loven. Høyre, og støttepartiene KrF og Venstre, har uttalt støtte til noe som synes å ligne dagens bransjeavtale. Denne avtalen er implementert gjennom et unntak i konkurranse-loven, og et slikt unntak kan være problematisk etter EØS-avtalen (selv om Efta til nå ikke har grepet inn mot dagens bransjeavtale). Norske myndigheter kan nemlig ikke gjøre ensidige unntak.

Det er derfor blitt hevdet at regjeringen kun har valget mellom boklov og fullt frislipp av bokmarkedet. Det er feil. Hvis regjeringen ønsker å sikre at forlagene kan benytte faste priser, så kan den nye konkurranseministeren Monica Mæland enkelt løse dette gjennom å bruke de eksisterende unntaksbestemmelsene i konkurranse-loven (såkalte gruppefritak). Dette vil hverken kreve noen boklov eller unntak fra konkurranse-reglene som kan skape problemer i forhold til EØS-avtalen.

La oss forklare: Det er ikke noe forbud i konkurranse-loven mot faste priser hverken i bokmarkedet eller andre bransjer. Tvert imot, dersom faste priser (forlaget setter prisen, ikke bokhandelen) gir de samfunnsøkonomiske gevinstene som bokbransjen argumenterer for, er ikke dette brudd på konkurranse-loven. Skulle Konkurransetilsynet gripe inn, må tilsynet sannsynliggjøre at praksisen er skadelig. Det er ingen dristig påstand at mange av argumentene fremført av tilsynet neppe vil overleve en slik test. Foretakene som benytter faste priser, må imidlertid dokumentere effektivitetsgevinstene ved praksisen. Der vil nok heller ikke bransjen få gjennomslag for alle argumentene som de har fremført.

Tidligere var faste priser

nærmest ansett som per se forbudt innen konkurranse-retten. Bakgrunnen var en oppfatning av at faste priser nesten alltid hadde konkurranse-skadelig virkning. Dette er blitt utfordret ved at økonomisk forskning har vist at faste priser i mange tilfeller vil være et virkemiddel for å oppnå betydelige effektivitetsgevinster. Med henvisning til denne forskningen opphevet amerikansk høyesterett det nesten 100 år gamle forbudet mot faste priser i 2007 (Leegin-saken). Vi ser dermed en utvik-

77 Det er ikke noe forbud i konkurranse-loven mot faste priser hverken i bokmarkedet eller andre bransjer. Tvert imot

ling innen konkurranse-retten hvor faste priser behandles på lik linje som andre typer avtaler mellom leverandører og detaljister (som her; mellom forlag og bokhandel). Det foretas en vurdering fra sak til sak, nettopp fordi det kan være både positive og negative virkninger.

For oss er det vanskelig å forstå hvorfor dette ikke har vært Konkurransetilsynets tilnærming. De kunne enkelt sagt at dersom bransjen kan sannsynliggjøre at bruken av faste priser har den virkningen de argumenterer for, så trengs ingen boklov. Isteden vil nok de fleste som har hørt og lest tilsynets argumentasjon sitte igjen med inntrykket av at Konkurransetilsynet anser at faste bokpriser per se er et brudd på konkurranse-loven. Vi fikk dermed en boklov snarere på grunn av enn på tross av tilsynets argumentasjon.

Gitt at både Høyre, Venstre og KrF vil ha en bransjeavtale slik vi har i dag, indikerer det at den nye regjeringen ikke støtter Konkurransetilsynets syn om at faste priser i bokmarkedet er generelt samfunnsøkonomisk skadelig. Ønsker regjeringen at forlag skal kunne ha mulighet til å velge faste priser, og klargjøre at dette begrunnes innen konkurranse-lovens formål (samfunnsøkonomisk lønnsomhet hvor «kulturverdier» kan inkluderes), så finnes hjemmelen i konkurranse-loven § 10 fjerde ledd. Her kan departementet gi forskrifter om hvilke ordninger som er lovlige etter lovens effektivitetsforsvar.

■ **IKKE ENTEN ELLER.** Det er blitt hevdet at regjeringen kun har valget mellom boklov og fullt frislipp av bokmarkedet. Det er feil. Den nye konkurranseministeren Monica Mæland (til høyre) kan bruke de eksisterende unntaksbestemmelsene i konkurranse-loven. Foto: Ida von Hanno Bast

Slike forskrifter er allerede gitt for de fleste vertikale restriksjoner (som det er snakk om her). Dersom muligheten til å benytte faste priser i bokbransjen tjener forbrukerne, kan departementet (slik amerikansk høyesterett gjorde), fastslå at dette er lovlig.

Dette vil gi den forutsigbarheten bransjen etterspør, og de trenger ikke frykte at de gjentatte ganger må føre bevis for praksisen overfor et fastprisfiendtlig tilsyn. En slik forskrift vil ikke være et unntak fra konkurranse-loven, men en dispensasjon innenfor lovens system. Dermed kan regjeringen også parkere de EØS-rettslige problemstillingene. Valget er ditt, Monica Mæland!

Øystein Foros, professor ved Norges Handelshøyskole og Erling J. Hjelmeng, professor ved Universitetet i Oslo

Navn: Petter Haas Brubakk.
Alder: 46 år.
Stilling: Direktør for næringspolitikk i NHO.

PÅ NATTBORDET

– I all verden. Oi. Der har jeg boken om Margaret Thatcher som er skrevet av Charles Moore, den som han først fikk utgitt etter hun døde. Den er skikkelig god, så jeg gleder meg til bind to.

– **Høres bra ut.**

– Og så ligger det en som heter «Pianostemmeren» som er skrevet av Daniel Mason. Den handler om en pianostemmer som blir bedt av det engelske forsvar om å reise til Burma for å stemme et piano. Det er veldig spesiell bok.

– **Er dette et representativ utvalg?**

– Ja, og i tillegg har jeg «Churchill og de Gaulle» av Knut Ståhlberg som er også morsom. Jeg prøver å lese skjønnlitteratur, samtidslitteratur og historie.

– **Noen forfattere du vender tilbake til?**

– Nei, egentlig ikke noe spesielt. Jeg er veldig altetende i lesingen, så den er nok litt preget av politikk, historie, mye biografier. Om jeg finner en anmeldelse i et tidsskrift som ser spennende ut, river jeg den ofte ut og bestiller den på Amazon. Og så må jeg smugle bokpakken inn i huset.

– **Hvorfor må den smugles?**

– Det er fordi det begynner å ta overhånd. Jeg var en av dem som leste mye Tom Clancy. Og så har jeg Jo Nesbø og de andre norske klassikerne. Jo, og her står Gabriel Scotts «Kilden». Da John G. Bernander sluttet i NHO ga han den i gave til alle ansatte. En liten søt bok. Jeg skal ikke påstå at det er en favorittforfatter, men som et alternativ til å høre på Monty Pythons «Always Look On The Bright Side of Life»»: Han gale finner.

– **Arto Paasilinna?**

– Det er jo et forferdelig tema, men «Kollektivt selvmord» og «Harens år» – de er ubetalelige.

– **Hvem leser du biografier om?**

– Det har blitt mye amerikanske presidenter og britiske politikere, og hva skal jeg si, militære ledere. Mye politikere og presidenter. Jeg hadde bestemt meg for å aldri mer lese flere bøker om andre verdenskrig, men så kjøpte jeg Max Hastings sin, som egentlig er journalist og historiker, og den likte jeg, men nå tror jeg det skal være slutt på det.

– **Du har fått nok?**

– Ja, jeg får klare meg med «Churchill og de Gaulle».

DagensNæringsliv

Sentralbord 22 00 10 00

Kundeservice 815 11 815

Annonse 22 00 10 75

Dagens Næringsliv
Christian Krohgs gate 16,
Postboks 1182 Sentrum,
0107 Oslo

REDAKSJONEN etter kl. 16.30

Desken: 22 00 13 30

Etterbørs: 22 00 10 05

Feature: 22 00 13 51

Finans/næringsliv: 22 00 13 64

Foto: 22 00 13 07

Livsstil: 22 00 13 73

Nyhetsjef: 24 10 14 30

Politikk/økonomi: 22 00 13 93

Utenriks: 22 00 13 65

REDAKSJONER UTENFOR OSLO

Kristiansand: 38 07 13 00

Stavanger: 51 85 81 11/13

Trondheim: 91 60 02 17

Tromsø: 77 66 56 65

REDAKSJONER UTENLANDS

Bangkok: +66 76 22 59 70

London: +44 20 8241 9494

New York: +1 917 544 3865

TELEFAKS OSLO

Abonnement: 22 00 10 60

Administrasjonen: 22 00 10 10

Annonse: 22 00 10 70

Løssalg: 22 00 10 30

Redaksjonen: 22 00 11 10

TELEFAKS UTENLANDS

Bangkok: +66 762 34580

TELEFAKS UTENFOR OSLO

Bergen: 55 31 65 92

Kristiansand: 38 07 08 30

Stavanger: 51 85 81 10

Trondheim: 73 80 89 02

Tromsø: 77 66 56 78

E-POST

annonse@dn.no

kundeservice@dn.no

redaksjonen@dn.no

www.dnavis.no